A scenic view of a river with green trees on the banks and a reflection in the water. The text is overlaid in the center.

**«Бөтен дөньяның
экологик проблемалары»
темасы буенча фәнни
конференция**

Максат:

- Экологик проблеманың актуальлеген исбатлау.
- Әйләнә-тирә мохитне төп пычрану чыганакларын ачыклау.
- Әйләнә-тирә мохитне пычрату проблемаларын чишү.

- **Экология** - тере һәм тере булмаган организмнарның үзара бәйләнешен өйрәнә торган фән (экос – йорт, логос – фән).
- **Табигать** – кешенең яшәү тирәлегенә, аның төрле ихтияжларын канәгатьләндерүче төп һәм еш кына бердәнбер чыганаҡ.

Кеше үзен чолгап алган мохиткә җайлашып кына калмый, ә бәлки аны үзгәртә дә. Табигатьнең барлык компонентлары үзара тыгыз бәйләнештә тора, аларның берсен үзгәртү калганнарында үзен сиздерә. Шуңа күрә табигатьне үзгәрткәндә аның нәтижәсе нинди булачагын кеше алдан күрә белергә һәм, кирәк икән аларны булдырмый калырга тиеш.

Бу гасырның иң мөһим экологик проблемаларның берсе булып **сулар пычрану** тора. Елга һәм күл суларының артык пычрануы кеше сәламәтлегенә, бигрәк тә халык тыгыз утырган районнарда, тәэсир итми кала алмый.

Һаваны пычратучы төп чыганаclar – **промышленность предприятиеләре**, алар ел саен атмосферага гаятькүп күләмдә зарарлы матдәләр чыгара, ә алар үз чиратында кислоталы яңгырлар булып ява (**Красноярск, Ангарск, Уралда**).

Мәскәү һәм **Санкт-Петербург** өстендә даими рәвештә төтен – смог тора.

АЭС ндәге аварияләр аянычлы экологик нәтижәләр белән аерылып тора. **Чернобыль** - Россиянең Европа өлешенә генә түгел, күрше илләргә дә барып иреште.

Шулай итеп, кеше үзенең хужалык эшчәнлегенә нәтижәсендә табигатькә, шунның белән беррәттән үзенең сәламәтлегенә дә зур зыян китерә.

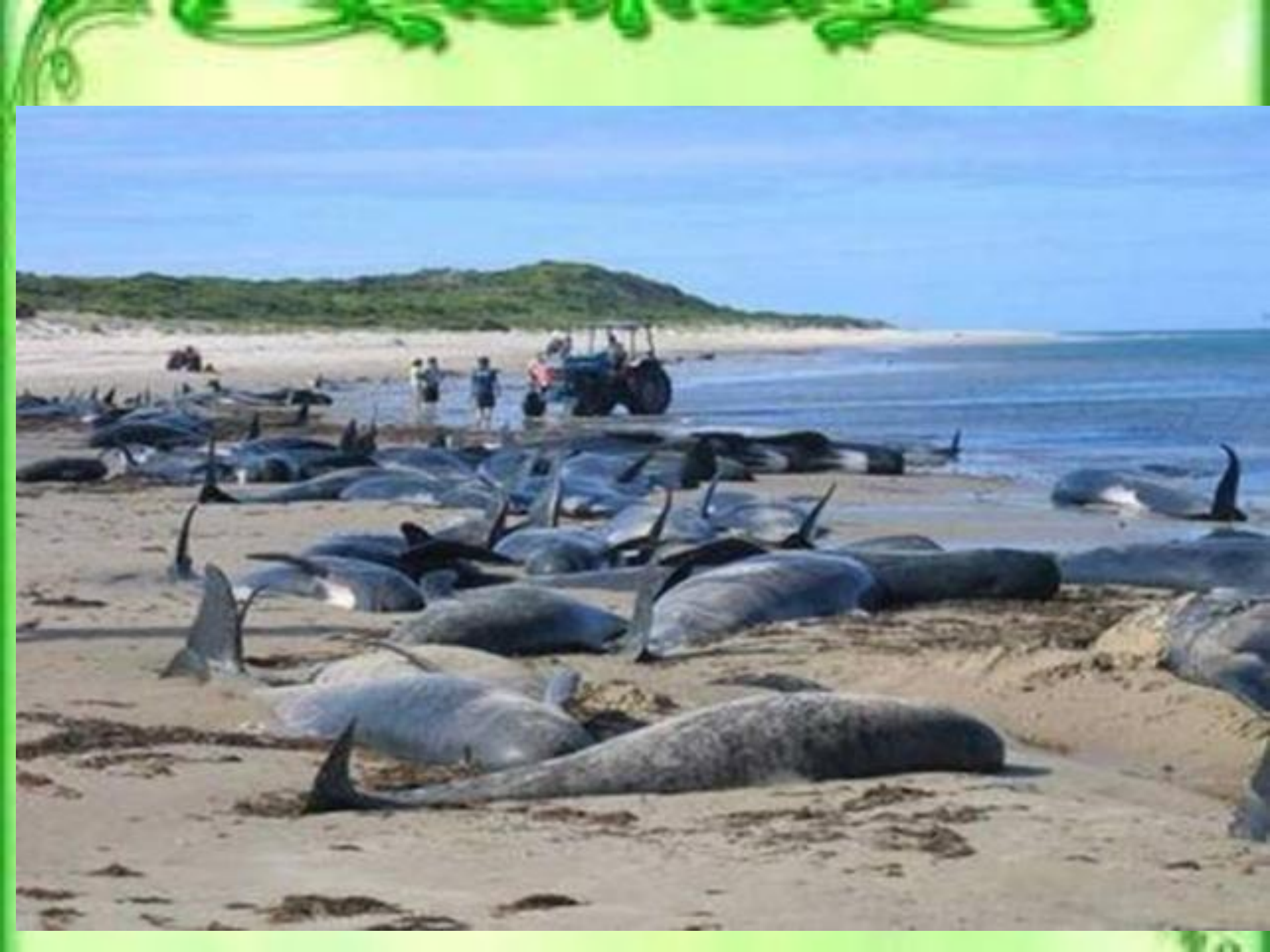
**Табиғаткә карата кешенең тискәре
эшчәнлеге үзара бәйләнеше
3 формада бирелә:**

- 1) Әйләнә-тирә мөхитне пычрату.
- 2) Табиғый ресурс чыганақларының кимүе.
- 3) Табиғатнең җимерелүе.

Табигатьнең пычрануына берничә мисал:

ПЫЧРАНУНЫҢ ТӨП ТИПЛАРЫ

Физик (жылылык, тавыш, электромагнит, яктылык, радиоактив)	Химик (авыр металлар, пестицидлар, пластмассалар һәм химик матдәләр)	Биологик (биоген, микробиологик, генетик)	Информацион (информацион тавыш)
---	--	--	---------------------------------------

Жирнең атмосферасы, гидросферасы и литосферасы пычрануга дучар була.

Табиғаттың пычрануы

	Пычрануның төп чыгынақлары	Төп ағулы матдәләр
Атмосфера	Промышленность Транспорт Жылылык электростанцияләре	Углерод оксиды, күкерт, азот Органик кушылмалар Промышленность тузаны.
Гидросфера	Ағым сулар Нефтьнең ағып чығуы Автотранспорт	Авыр металллар Нефть Нефть продуктлары
Литосфера	Авил хужалыгы һәм промышленность калдықлары Ашламаларны кирәгеннән артық куллану	Пластмасса Резин Авыр металллар

Табиғаттан рациональ файдалану

Кеше һава, су, тупрак, файдалы казылмалар һәм башка шундый күп төрле табиғый байлыктардан файдаланып, һәрвакытта да аларны тиешенчә һәм сакчыл кулланмый.

Табиғаттан рациональ файдалану – ул жәмгыятьнең көннән - көн үсә барган ихтыяждарын тәэмин итүдә табиғый ресурстардан файдалануны төрле яклап интенсивлаштыру, табиғый байлыктарны киләчәк буыннар өчен саклап калдыру, кешеләрнең сәламәтлеген саклау, табиғый комплекстарның эстетик үзенчәлекләрен кире үз хәленә кайтару һәм аларны саклау юлларын үз эченә алган максатчан эшчәнлек.

Табиғатты саклау

- ул жәмгыять мәнфәгатьләрендә табиғатты саклауға һәм күзәтү астында үзгәртүгә юнәлтелгән икътисади, фәнни, админстратив — хокукый чараларның тулы бер комплексы.

Табигатьне саклау

Чаралары:

- Зарарлы матдэлэрне чистарту (фильтрлау)
- Чистарту корылмалары куллану
- Пычратуны киметү өчен аз калдыклы һәм перспективада калдыксыз технологияле производстволар куллану
- Уку йортларында табигатьне хөрмәтләү буенча экологик тәрбия керту.

Без үзөбөз генә нәрсә эшли алабыз, барыбыз бергә нишли алабыз?

- Табигый ресурсларны акыл белән,
экономияле, калдыксыз куллану.

Суны

утны

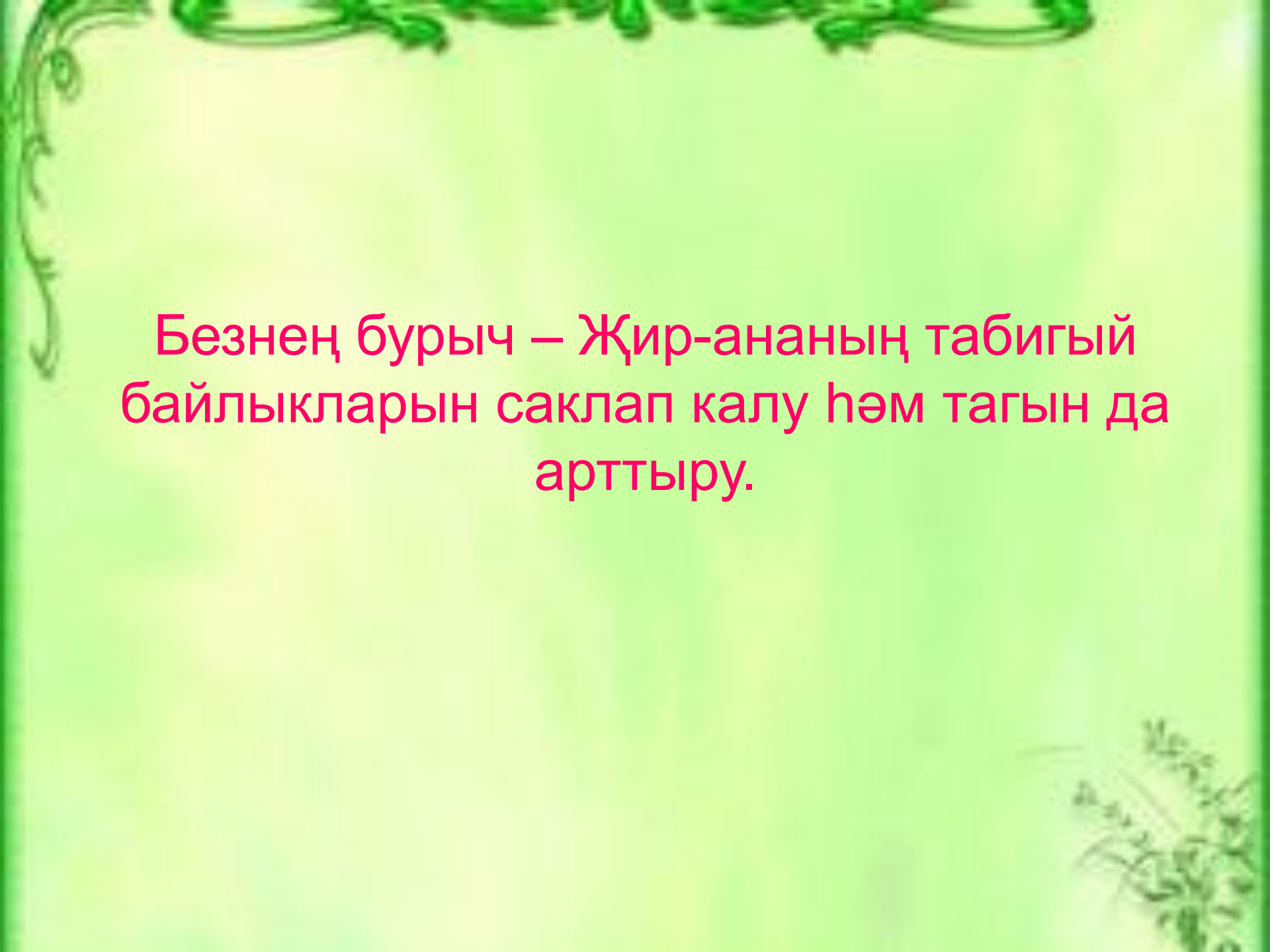
Жылылыкны

ягулыкны

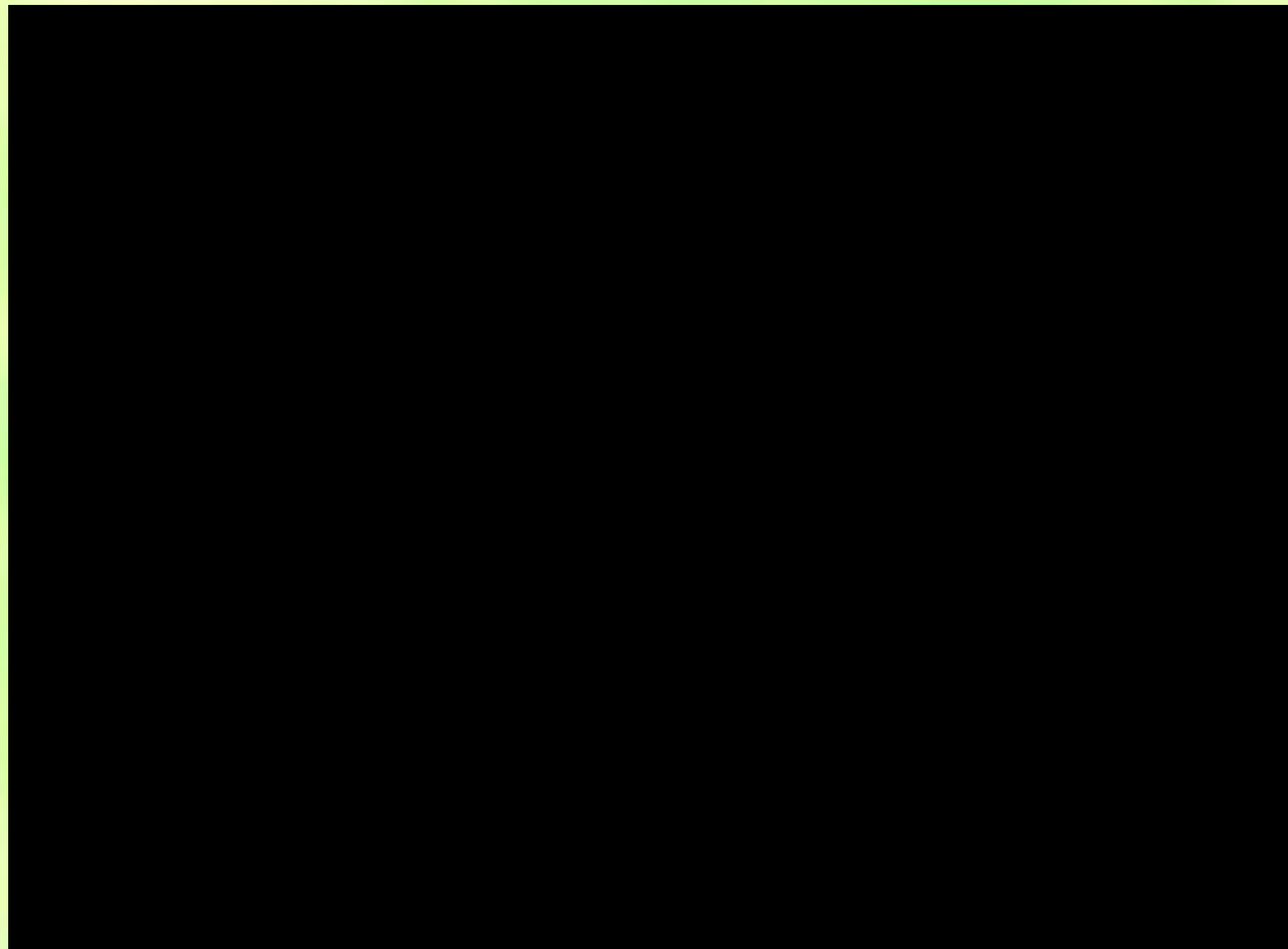

Безнең бурыч – Жир-ананың табигый байлыктарын саклап калу һәм тагын да арттыру.

Видеоролик

Хәзерге заманда актуаль булган экологик проблемаларны чагылдыручы сораулар

Туган як табигатен саклауда сез нинди эшләр башкара аласыз?

Хәзерге заманда актуаль булган экологик проблемаларны чагылдыручы сораулар

Безнең дөньяда сулыклар болай да күп, сулыкларны саклау кирәкме?

Хэзерге заманда актуаль булган экологик проблемаларны чагылдыручы сораулар

Һава чисталыгын нинди юллар белән сакларга була?

Хәзерге заманда актуаль булган экологик проблемаларны чагылдыручы сораулар

Промышленность һәм
кешенең хужалык
эшчәнлегенең башка
объектларыннан чыккан
экологик зыяннар?

Хэзерге заманда актуаль булган экологик проблемаларны чагылдыручы сораулар

Урман һәм торф янғыннары
белән ничек көрәшергә
була?

Хәзерге заманда актуаль булган экологик проблемаларны чагылдыручы сораулар

Сез энергия
чыганакларының нинди
экологик чиста төрләрен
беләсез?

A photograph of a waterfall cascading over mossy rocks in a lush green forest. The water is white and frothy as it falls over several tiers of dark, moss-covered rocks. The surrounding vegetation is dense and vibrant green, with sunlight filtering through the trees. The overall scene is serene and natural.

*Игътибарыгыз өчен
рәхмәт!*